

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Język polski – klasa V

Wymagania niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

Założenia

- Każdy wyższy poziom obejmuje wymagania poziomów niższych. Ocenę ustala się na podstawie poziomu opanowania wymagań określonych dla realizowanych treści.
- Wymagania dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w przypadkach określonych przepisami.

Zakres treści klasy V

Wymagania odnoszą się do czterech obszarów podstawy programowej: kształcenia literackiego i kulturowego, kształcenia językowego, tworzenia wypowiedzi oraz samokształcenia. Stosuje się je do tekstów kultury, lektur, zagadnień językowych i form wypowiedzi przewidzianych dla klasy V w dopuszczonym programie nauczania.

Ocena dopuszczająca (2)

Rozpoznają podstawowe elementy świata przedstawionego (czas, miejsce), bohaterów (głównych, drugoplanowych, epizodycznych), narratora lub podmiot liryczny oraz wskazują wydarzenia w omawianym tekście;

- rozpoznają poznane w klasie V gatunki literackie (powieść, legenda, mit, baśń), środki stylistyczne (epitet, porównanie) i elementy budowy wiersza (rymy, strofy, wersy);
- wyszukują w prostym tekście informacje podane wprost oraz określają jego temat;
- rozpoznają omawiane części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik), podstawowe części zdania i typy wypowiedzi (zdanie, równoważnik zdania); dzielą proste wyrazy na sylaby, odróżniają samogłoski od spółgłosek oraz głoski od liter;
- stosują podstawowe reguły ortograficzne i interpunkcyjne w krótkiej wypowiedzi;
- tworzą krótką, zrozumiałą wypowiedź ustną lub pisemną w formie ćwiczonej w klasie V (ogłoszenie, zaproszenie, notatka, opis);
- redagują plan opowiadania;
- korzystam według wskazówek z tekstu, słownika lub innego podanego źródła informacji;
- wskazują, co znajduje się na pierwszym planie obrazu; rozpoznają główny temat dzieła oraz odróżniają portret od krajobrazu; wskazują podstawowe i dominujące kolory na obrazie.

Ocena dostateczna (3)

Spełniam wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- opisuję świat przedstawiony i bohaterów, porządkuję wydarzenia oraz odróżniam elementy realistyczne od fantastycznych;
- rozpoznaję cechy omawianych gatunków (powieść, legenda, mit, baśń, komiks) i środki stylistyczne (epitet, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie) oraz wyjaśniam ich podstawowe znaczenie w tekście;
- wyszukuję informacje podane wprost i pośrednio, określám główną myśl oraz odróżniam informacje ważne od drugorzędnych;
- określám formy gramatyczne poznanych części mowy (odmiana czasownika przez osoby, czasy, liczby, odmiana i rodzaje rzeczownika, odmiana przymiotnika), nazywam części zdania i rozpoznaję omawiane typy wypowiedzi (zdanie od równoważnika i tryby czasownika);
- stosuję poznane zasady gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne w typowych zadaniach oraz własnych wypowiedziach;
- tworzę uporządkowaną wypowiedź w poznanej formie gatunkowej (opis, proste opowiadanie, list prywatny), stosuję podstawową kompozycję (wstęp, rozwinięcie i zakończenie) i wyodrębniam akapity;
- formułuję opinię i prosty argument potwierdzający moje zdanie, redaguję plan lub notatkę oraz korzystam ze słowników i wskazanych źródeł;
- opisuję pierwszy i drugi plan oraz tło; identyfikuję portret i krótko opisuję przedstawioną postać (wygląd, ubiór, rekwizyt); określám kolorystykę obrazu (używając pojęć: barwy ciepłe - zimne).

Ocena dobra (4)

Spełniam wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:

- analizuję elementy świata przedstawionego, sposób narracji, cechy bohaterów, tematykę i podstawową problematykę utworu (wyznaczam wątek główny i poboczny oraz odróżniam narrację pierwszo- od trzecioosobowej);
- wyjaśniam funkcje wybranych środków stylistycznych (epitet, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, przenośnia/metafora, uosobienie/personifikacja) i elementów konstrukcyjnych (rymy, strofy, wersy, refren) oraz uzasadniam rozpoznanie gatunku;
- odczytuję informacje wyrażone wprost i pośrednio, rozpoznaję relacje między częściami tekstu oraz odróżniam fakt od opinii; odróżniam teksty literackie od publicystycznych i reklamowych
- analizuję formy gramatyczne (formy nieosobowe czasownika, rodzaje liczebników, nieodmiennne części mowy) i funkcje składniowe wyrazów oraz przekształcam omawiane konstrukcje składniowe (zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie);
- stosuję poprawne formy językowe, zasady ortografii i interpunkcji oraz dobieram styl do sytuacji komunikacyjnej;

- tworzę spójną wypowiedź ustną lub pisemną w formach przewidzianych w klasie V (sprawozdanie, opis, opowiadanie twórcze z dialogiem, e-mail), zachowując właściwą kompozycję i układ graficzny;
- uzasadniam opinię argumentami i przykładami, selekcjonuję informacje oraz przedstawiam wyniki pracy na podstawie dobranych źródeł;
- analizuję kompozycję obrazu (statyczna, dynamiczna); wyjaśniam rolę światła i cienia oraz koloru w budowaniu nastroju dzieła; opisuję mimikę, pozę i emocję na portrecie.

Ocena bardzo dobra (5)

Spełniam wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:

- interpretuję utwór, przedstawiam jego własne rozumienie i uzasadniam je, odwołując się do tekstu, doświadczeń i poznanych kontekstów kulturowych;
- analizuję funkcje elementów konstrukcyjnych, środków stylistycznych, narracji i języka oraz wyjaśniam ich wpływ na znaczenie utworu;
- porównuję utwory lub różne teksty kultury, w tym tekst literacki i jego adaptację, według trafnie dobranych kryteriów;
- wyjaśniam zależności między formą gramatyczną, budową wypowiedzenia, doбором słownictwa a sensem i celem wypowiedzi;
- tworzę rozwinięte, logiczne i poprawne językowo wypowiedzi, świadomie stosując kompozycję, akapity, środki językowe i właściwy styl, unika powtórzeń;
- formułuję stanowisko, dobieram argumenty odwołujące się do faktów, logiki lub emocji i uzasadniam je odpowiednimi przykładami;
- selekcjonuję i krytycznie oceniam informacje z różnych źródeł, wykorzystuję je w samodzielnej wypowiedzi i przestrzegam zasad korzystania z cudzej własności intelektualnej;
- interpretuję wymowę obrazu i uzasadniam swoje stanowisko, odwołując się do szczegółów (symboli); porównuję dzieło malarskie z utworem literackim o podobnej tematyce (opis krajobrazu w tekście z krajobrazem na obrazie); wyjaśniam, jak kompozycja i kolorystyka wpływają na emocjonalny odbiór dzieła.

Ocena celująca (6)

Spełniam wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- samodzielnie interpretuję wymagający tekst, łącząc informacje z kilku jego poziomów oraz formułując spójne, dobrze uzasadnione wnioski;
- zestawiam kilka utworów lub tekstów kultury, dostrzegam związki między nimi i tworzę syntezę opartą na trafnie dobranych kryteriach;
- oceniam postawy bohaterów, zdarzenia i wartości przedstawione w tekstach, uwzględniając różne możliwe punkty widzenia;

- samodzielnie analizuję nietypowy tekst lub problem językowy i wykorzystuję wiedzę o literaturze oraz języku w nowej sytuacji;
- tworzę oryginalną, przemyślaną i poprawną wypowiedź w formie objętej programem klasy V, świadomie dobierając środki do celu i odbiorcy;
- formułuję rozbudowaną argumentację, porządkuję argumenty, odnoszę się do możliwych odmiennych opinii i bronię własnego stanowiska;
- opracowuję samodzielną prezentację lub przekład intersemiotyczny, celowo łącząc tekst, obraz, dźwięk lub działania sceniczne oraz rzetelnie wykorzystując źródła; osiągnięcie tej oceny nie wymaga materiału spoza podstawy programowej;
- samodzielnie przeprowadzam pełną, dojrzałą analizę i interpretację dzieła plastycznego, dostrzegając ukryte znaczenia i nietypowe zabiegi kompozycyjne; tworzę własny, oryginalny przekład intesemiotyczny podstawowe (redaguję opowiadanie lub wiersz zainspirowany wybranym obrazem).

Podstawa opracowania

Podstawa prawna i programowa. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 356, z późn. zm.), w tym zmiany obowiązujące od 1 września 2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 996), oraz § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 378), określający harmonogram wdrażania nowej podstawy programowej. W klasie V w roku szkolnym 2026/2027 stosuje się dotychczasową podstawę programową.